แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 3

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

1. อุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่างๆ
2. การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่างๆ
3. การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับจากอุบัติเหตุ
4. การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสารพิษ
5. การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสิ่งแปลกปลอม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบบทนี้ นิสิตสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ได้

1. อธิบายเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่างๆ ได้
2. อธิบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่างๆ ได้
3. อธิบายเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเด็ก อุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่างๆ ได้
4. อธิบายเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับจากอุบัติเหตุได้
5. อธิบายเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสารพิษได้
6. อธิบายเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสิ่งแปลกปลอมได้

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนประจำบท

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอนหัวข้อ การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุและสารพิษ
2. อภิปรายแบบมีส่วนร่วม
3. ยกกรณีศึกษาตัวอย่าง ประกอบการบรรยาย
3. สรุปเนื้อหาเพิ่มเติม
4. มอบหมายให้ตอบคำถามทบทวนท้ายบท

สื่อการเรียนการสอน

1. PowerPoint หัวข้อ การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุและสารพิษ
2. เอกสารประกอบการสอนหัวข้อ การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุและสารพิษ
3. กรณีศึกษา ผู้ป่วยเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุและสารพิษ

4. เครื่องคอมพิวเตอร์

การวัดผลและการประเมินผล

1. การสังเกตความสนใจของผู้เรียน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน
2. การประเมินจากการร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษาในชั้นเรียน
3. การประเมินจากการตอบคำถามทบทวนท้ายบท
4. การประเมินจากผลการสอบกลางภาค

บทที่ 3
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุหรือสารพิษ

อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ซึ่งก่อให้เกิดบาดเจ็บ อันตราย และตายได้ เกิดได้จากหลายสาเหตุ สัมพันธ์กับวัยและพัฒนาการของเด็ก เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทั้งภายในบ้านและภายนอก การป้องกันอุบัติเหตุในเด็กจึงมีความแตกต่างตามช่วงอายุและพัฒนาการ ผู้ดูแล/ผู้ปกครองจึงต้องดูแลเด็กไม่คลาดสายตา ให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อลดอัตราการบาดเจ็บ ความพิการและอัตราการตาย

อุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่าง ๆ

ในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน ผู้ดูแลเด็กอาจเป็นปู่ย่าตายาย หรือบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรพร้อมทั้งมีชีวิตประจำวันที่รีบเร่ง การดูแลเด็กให้มีการเล่นที่เหมาะสมตามวัย และการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากของเล่นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากอันตรายในเด็กแต่ละช่วงวัยเกิดจากการขาดความระมัดระวังตนเองในเด็กเนื่องจากระบบกล้ามเนื้อ ระบบประสาท การเรียนรู้แต่ละช่วงวัยเป็นไปตามพัฒนาการ การป้องกันอันตรายที่ดีที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้ดูแล/ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการและข้อจำกัดตามวัยในเด็กแต่ละช่วงอายุ รวมถึงการเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ

ความรู้เกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละช่วงวัย

1. วัยทารก อายุตั้งแต่ 0-1 ปี วัยนี้ยังต้องพึ่งพาผู้อื่น เริ่มที่จะพลิกคว่ำ นั่ง คลาน ยืน ใช้นิ้วมือในการหยิบสิ่งของได้ดีขึ้นตามลำดับ ชนิดของอุบัติเหตุ เช่น พลัดตกหกล้ม บาดเจ็บจากความร้อน กินสารพิษ จมน้ำ สิ่งแปลกปลอมติดคอหรือหลอดลม

2. วัยเตาะแตะหรือวัยหัดเดิน อายุ 1-3 ปี เป็นวัยที่มีการเคลื่อนไหวมากขึ้นจากเดินเป็นวิ่งแต่ยังทำได้ไม่ดีนัก เด็กเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ จึงเล่นหรือทำกิจกรรมซ้ำๆ ชอบการปีนป่าย กระโดด วิ่ง ขี่จักรยาน 3 ล้อ ชอบรื้อของในที่ต่างๆ ชนิดของอุบัติเหตุ เช่นพลัดตกหกล้ม ตกจากที่สูง ตกบันได ทำให้มีแผลฟกช้ำ สิ่งแปลกปลอมติดคอ ถูกไฟไหม้ ถูกไฟฟ้าดูด จมน้ำ ถูกรถยนต์ชน

3. วัยก่อนวัยเรียน อายุ 3-6 ปี เป็นวัยที่ใช้กล้ามเนื้อแขน ขา มือ ได้ดีขึ้น มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ชอบซักถาม แต่ไม่สามารถคิดเป็นเชิงนามธรรมได้ มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีการ

ลองผิดลองถูก ชนิดของอุบัติเหตุในเด็กวัยนี้ เช่น พลัดตกหกล้ม ตกจากที่สูงจากการปีนป่ายต้นไม้ การขี่จักรยาน จมน้ำ ถูกไฟฟ้าดูด หรือไฟฟ้าช็อต ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ถูกสัตว์เลี้ยงกัด หรือสัตว์มีพิษต่อย

4. วัยเรียน อายุ 6-12 ปี เป็นวัยที่มีทักษะของการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ทำงานและควบคุมได้ดี เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รู้จักรับผิดชอบ เข้าใจความหมายในสิ่งที่เป็นนามธรรมต้องการความอิสระ ช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น มีการใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต แต่ชอบมีพฤติกรรมอวดเก่ง เชื่อมั่นในตัวเองจึงขาดความรอบคอบระมัดระวัง ชนิดของอุบัติเหตุในเด็กวัยนี้ เช่นการขี่จักรยานการข้ามถนน การตกรถเมล์การเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ทำให้หกล้ม ปะทะกับผู้อื่นขณะเล่นกีฬาการจมน้ำ ถูกไฟฟ้าดูด หรือไฟฟ้าช๊อต น้ำร้อนลวก อาวุธปืน หยิบอาวุธปืนที่ผู้ใหญ่เก็บไว้ไม่มิดชิดมาเล่นจนเกิดปืนลั่นถูกตนเองหรือผู้อื่น

5. วัยรุ่น อายุ 12-18 ปี เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีการเจริญเติบโตทางร่างกายและพัฒนาการทางเพศอย่างมาก ต้องการอิสระ ได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ชอบการท้าทาย การแข่งขัน เริ่มมีเหตุผลมากขึ้น มีการเล่นกีฬา จึงเกิดอันตรายต่อกล้ามเนื้อและกระดูกได้มากชนิดของอุบัติเหตุในเด็กวัยนี้ เช่นจากการเล่นกีฬาหรือแข่งขันกีฬา การขับขี่รถจักรยานยนต์ ความประมาทในการขับรถโดยไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรหรือขาดความระมัดระวังในการข้ามถนน ไฟไหม้ ถูกอาวุธปืนจากการเล่น หรือการทะเลาะวิวาท จมน้ำ

ตารางที่ 3.1 คำแนะนำล่วงหน้าในการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่าง ๆ

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
1-4 เดือน	นอนเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือช่วยเหลือตัวเองได้	- ไม่ควรใช้หมอนโดยเฉพาะที่อ่อนนุ่มมากๆที่นอนควรมีความแบนและแข็งพอเพื่อป้องกันอันตรายจากการอุดกั้นหายใจทางจมูกและปาก - อย่าให้ทารกนอนดูดนมขวดเอง เพราะอาจสำลักได้ - เมื่อนอนในเตียง ควรมีลูกกรงหรือสิ่งกั้นกันพลิกตัวตกเสมอ ความถี่ของซี่ลูกกรง ควรให้แคบเกินกว่าที่ศีรษะทารกจะลอดออกได้ เพราะทารกอาจจะลอดออกมาแล้วติดที่ศีรษะ เมื่อทารกดิ้นจะหายใจไม่ออกและคอหักตายได้

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
5-6 เดือน	ทารกเริ่มคว่ำได้หยิบของได้	- อย่าให้ทารกอยู่คนเดียวในที่อาจพลัดตกได้ - ของเล่นหรือของต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวทารกต้องไม่เป็นของมีคมหรือสารพิษ
7-8 เดือน	คลาน	- อย่าทิ้งของชิ้นเล็กๆ ไว้ใกล้มือ ปลั๊กไฟควรมีที่ปิดไว้
9-12 เดือน	คลาน ยืน เดิน ชอบปีนป่าย	- ระวังอันตรายภายในบ้าน ยา สารพิษ ของมีคม บันได สระน้ำ แหล่งน้ำให้มีรั้วกั้น อย่าทิ้งของเล็กๆ ไว้ใกล้มือ เช่น กระดุม ยา เมล็ดผลไม้ เข็ม เหรียญต่างๆ ไม้ขีด เพราะทารกอาจจะหยิบใส่ปากแล้วกลืน ทำให้ติดคอหายใจไม่ออก
1-2 ปี	เด็กขึ้นลงบันไดได้เอง อยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และชอบหยิบของ	- ทำบันได ราวบันไดให้ถูกสุขลักษณะ มีของเล่นและบริเวณให้เด็กเล่น - ควรซ่อมแซมตู้ เก้าอี้ โต๊ะต่างๆ ที่ขาหักหรือไม่แข็งแรง ให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -อย่าให้เข้าใกล้เตาไฟ เตารีด หม้อหรือชามแกง หรือของร้อนต่างๆ แม้จะวางอยู่ บนโต๊ะสูง แต่ถ้ามีผ้าปูโต๊ะห้อยชายลงมาเด็กก็อาจจะดึงชายผ้าทำให้ของร้อนราดตัวได้
2-4 ปี	เปิดประตูได้ วิ่ง ถีบสามล้อ ปีนป่าย ขว้างโยนของ ชอบเล่นเครื่องมือเครื่องใช้	- ดูแลใกล้ชิดในการเล่น ป้องกันการเลียนแบบตามภาพยนตร์ โทรทัศน์ สอนถีบสามล้อ สอนให้รู้จักดูกระจก - เก็บสารมีพิษ ยา เครื่องมือ อาวุธ ให้มิดชิด - ปิดหน้าต่างประตูที่อาจจะทำให้เด็กปีนตกได้ - สอนให้รู้จักสัตว์มีพิษหรืออันตรายอย่าให้เด็กให้อาหารสัตว์ไม่ว่าชนิดใดทั้งสิ้น - สอนให้รู้จักอันตรายจากยานพาหนะในถนน
5-9 ปี (เข้าเรียน)	ชอบผจญภัย เล่นตามเพื่อน	- สอนการข้ามถนน กฎจราจรอย่างง่าย สอนว่ายน้ำ เก็บอาวุธต่างๆ ให้พ้นเด็ก

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
10-11 ปี	เล่นในสถานที่ต่างๆ ถนนทางรถไฟ	- แนะนำให้รู้จักอันตรายและวิธีป้องกันตัวเองจากอันตรายของบุหรี่และยาเสพติด การปฐมพยาบาลง่ายๆ

ที่มา : (สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ และคณะ, 2542)

การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่าง ๆ

ตารางที่ 3.2 การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่าง ๆ

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
1-4 เดือน	นอนเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือช่วยเหลือตัวเองได้	- ไม่ควรใช้หมอนโดยเฉพาะที่อ่อนนุ่มมากๆ ที่นอนควรมีความแบนและแข็งพอเพื่อป้องกันอันตรายจากการอุดกั้นหายใจทางจมูกและปาก - อย่าให้ทารกนอนดูดนมขวดเอง เพราะอาจสำลักได้ - เมื่อนอนในเตียง ควรมีลูกกรงหรือสิ่งกั้นกันพลิกตัวตกเสมอ ความถี่ของซี่ลูกกรงควรให้แคบเกินกว่าที่ศีรษะทารกจะลอดออกได้ เพราะทารกอาจจะลอดออกมา แล้วติดที่ศีรษะเมื่อทารกดิ้นจะหายใจไม่ออก และคอหักตายได้
5-6 เดือน	ทารกเริ่มคว่ำได้หยิบของได้	- อย่าให้ทารกอยู่คนเดียวในที่อาจพลัดตกได้ - ของเล่นหรือของต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวทารกต้องไม่เป็นของมีคมหรือสารพิษ
7-8 เดือน	คลาน	- อย่าทิ้งของชิ้นเล็กๆ ไว้ใกล้มือ ปลั๊กไฟควรมีที่ปิดไว้
9-12 เดือน	คลาน ยืน เดิน ชอบปีนป่าย	- ระวังอันตรายภายในบ้าน ยา สารพิษ ของมีคม บันได สระน้ำ แหล่งน้ำให้มีรั้วกั้น อย่าทิ้งของเล็กๆ ไว้ใกล้มือ เช่น กระดุม ยาเมล็ดผลไม้ เข็ม เหรียญต่างๆ ไม้ขีด เพราะทารกอาจจะหยิบใส่ปากแล้วกลืน ทำให้ติดคอหายใจไม่ออก

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
1-2 ปี	เด็กขึ้นลงบันไดได้เอง อยากรู้อยากเห็นมากขึ้นและชอบหยิบของ	- ทำบันได ราวบันไดให้ถูกสุขลักษณะ มีของเล่นและบริเวณให้เด็กเล่น - ควรซ่อมแซมตู้ เก้าอี้ โต๊ะต่างๆ ที่ขาหักหรือไม่แข็งแรง ให้อยู่ในสภาพดีเสมอ - อย่าให้เข้าใกล้เตาไฟ เตารีด หม้อหรือชามแกง หรือของร้อนต่างๆ แม้จะวางอยู่ บนโต๊ะสูง แต่ถ้ามีผ้าปูโต๊ะห้อยชายลงมาเด็กก็อาจจะดึงชายผ้าทำให้ของร้อนราดตัวได้
2-4 ปี	เปิดประตูได้ วิ่ง ถีบสามล้อ ปีนป่าย ขว้างโยนของชอบเล่นเครื่องมือ เครื่องใช้	- ดูแลใกล้ชิดในการเล่น ป้องกันการเลียนแบบตามภาพยนตร์ โทรทัศน์ สอนถีบสามล้อ สอนให้รู้จักดูกระจก - เก็บสารมีพิษ ยา เครื่องมือ อาวุธ ให้มิดชิด - ปิดหน้าต่างประตูที่อาจจะทำให้เด็กปีนตกได้ - สอนให้รู้จักสัตว์มีพิษหรืออันตรายอย่าให้เด็กให้อาหารสัตว์ไม่ว่าชนิดใดทั้งสิ้น - สอนให้รู้จักอันตรายจากยานพาหนะในถนน
5-9 ปี (เข้าเรียน)	ชอบผจญภัย เล่นตามเพื่อน	- สอนการข้ามถนน กฎจราจรอย่างง่าย สอนว่ายน้ำ เก็บอาวุธต่างๆ ให้พ้นเด็ก
10-12 ปี	เล่นในสถานที่ต่างๆ ถนนทาง รถไฟ	- แนะนำให้รู้จักอันตรายและวิธีป้องกันตัวเองจากอันตรายของบุหรี่และยาเสพติด การปฐมพยาบาลง่ายๆ

อายุ	การเจริญเติบโต	การป้องกัน
13-19 ปี	ทำตามกลุ่มเพื่อน ถนน สาธารณะ ต้องการการยอมรับ	- ป้องกันอุบัติเหตุทางการจราจร อันตรายจากการอยากลองอยากรู้ การปฐมพยาบาลที่เริ่มซับซ้อน

ที่มา : (สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ และคณะ, 2542)

การพยาบาลผู้ป่วยเด็ก อุบัติเหตุที่อาจเกิดในเด็กอายุต่าง ๆ

1. การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับจากอุบัติเหตุ

หลักการปฐมพยาบาลผู้ป่วยเด็กในภาวะฉุกเฉิน

1.1 จมน้ำ (Near Drowning)

จมน้ำ (drowning) หมายถึง การตายที่เกิดเนื่องจากการหายใจจากการจมในของเหลว เมื่อหายใจเข้าจึงเต็มไปด้วยของเหลวที่จม กีดขวางการแลกเปลี่ยนออกซิเจนในถุงลม ทำให้ขาดออกซิเจนและถึงแก่กรรมภายใน 24 ชั่วโมง ส่วนคำว่าจมน้ำเกือบตาย (near drowning) หมายถึงเด็กที่ได้รับอันตรายจากการจมน้ำ และมีชีวิตรอดอย่างน้อย 24 ชั่วโมง

จมน้ำจืด น้ำจืดเป็น Hypotonic solution เมื่อสำลักเข้าไปในปอด จะถูกดูดซึมไปในกระแสเลือดทางปอดอย่างรวดเร็ว ช่วงที่ผ่านถุงลมปอด surfactant ในถุงลมปอดจะถูกทำลายทำให้ปอดแฟบ นอกจากนี้ยังทำให้มีการแตกตัวของเม็ดเลือดแดง

จมน้ำเค็ม น้ำเค็มเป็น Hypertonic solution ทำให้ของเหลวในหลอดเลือดถูกดึงเข้าไปในถุงลมปอด มีของเหลวในถุงลมปอดเพิ่มมากขึ้น ถุงลมปอดจะโป่งและแตก เกิดเลือดออกในปอดและมีน้ำคั่งเกิด pulmonary edema ซึ่งจะรุนแรงมากหัวใจจะเต้นเร็ว ความดันโลหิตลดต่ำลงจากปริมาตรเลือดที่ลดต่ำลงและเลือดจะมีความหนืดมากขึ้น

สาเหตุ

การจมน้ำตาย เป็นอุบัติเหตุที่พบได้บ่อย ในเด็กกลุ่มที่อายุน้อยกว่า 4 ปี มักพบการจมน้ำในบ้าน เช่น อ่างอาบน้ำ ถังน้ำและแหล่งน้ำรอบๆบ้าน ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยหรือการเผอเรอของผู้ดูแลเด็ก

พยาธิสรีรวิทยา

เมื่อเด็กจมน้ำและหายใจในน้ำครั้งแรก เด็กจะไอจากการระคายเคืองที่มีน้ำในจมูกและคอ ถ้ายังไม่สามารถโผล่ศีรษะพ้นน้ำได้ น้ำจะเข้ากล่องเสียงทำให้เกิดการหดเกร็งของกล่องเสียง อากาศและน้ำเข้าหลอดลมไม่ได้เกิดภาวะขาดออกซิเจน ถ้าเด็กได้รับการช่วยเหลือทันท่วงทีในช่วงนี้จะได้ผลดีมากไม่มีภาวะแทรกซ้อน แต่ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือในช่วงนี้กล่องเสียงจะคลายตัวจากภาวะที่ขาดออกซิเจนตามด้วยการสูดหายใจเอาน้ำเข้าไปในปอด ทำให้ไม่สามารถแลกเปลี่ยนออกซิเจนได้ เพราะถุงลมเต็มไปด้วยน้ำ เกิดภาวะขาดออกซิเจนมากขึ้น และจะหยุดหายใจ หัวใจหยุดเต้นในเวลาต่อมา

ข้อวินิจฉัยทางกการพยาบาล

1. มีภาวะการขาดออกซิเจน เนื่องจากมีการขัดขวางการแลกเปลี่ยนก๊าซ จากการสูดหายใจเอาน้ำเข้าไปในปอด

2. เสี่ยงต่อภาวะไหลเวียนล้มเหลวและเสียสมดุลอิเล็คโตรลัยท์

1.2 การป้องกันการบาดเจ็บจากมอเตอร์ไซค์

1.ใช้หมวกนิรภัยร้อยเปอร์เซ็นต์ คือ การใช้อย่างจริงจังทั้งเด็กและผู้ใหญ่

2. ให้ตำรวจดำเนินการตรวจจับอย่างจริงจังในกรณีผู้เดินทางโดยมอเตอร์ไซด์ไม่ใส่หมวกนิรภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นและเด็ก

3. ไม่สนับสนุนลูกหลานอายุน้อยกว่า 20 ปีให้ขับขี่มอเตอร์ไซค์

4. เคร่งครัดในการตรวจสอบคุณสมบัติในการขับขี่ของเด็กอายุน้อยกว่า 18 ปี

1.3 การป้องกันการบาดเจ็บจากการเดินถนน

1. การแยกคนเดินถนนออกจากถนน

2. การลดความเร็วรถในละแวกบ้าน และเขตชุมชน

3. การเพิ่มการมองเห็นซึ่งกันและกัน

4. การทำให้ผู้ขับมองเห็นผู้ใช้ถนนได้ดีขึ้นหรือแขวนวัสดุสะท้อนแสง ให้กับเด็กที่ใช้ถนนในเวลากลางคืน

5. เดินบนทางเท้าด้านขวามือเสมอเพื่อให้หันหน้าเข้าหารถที่วิ่งสวนมา

6. สอนเด็กให้ข้ามถนนอย่างถูกวิธี

1.4 การปฏิบัติตัวเมื่อถูกสัตว์ แมลงมีพิษกัด

งูกัด

1. ตั้งสติให้ดี อย่าตกใจเกินเหตุ

2. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาด **ห้ามทำสิ่งต่อไปนี้ คือ**

- กรีดแผล ดูดแผล ใช้ไฟ/ไฟฟ้าจี้ที่แผล โปะน้ำแข็ง
- สมุนไพรพอกแผล กินยาแก้ปวดที่มี ส่วนผสมของแอสไพริน
- การกระทำเหล่านี้ไม่ช่วยรักษาผู้ถูกงูกัด

แต่จะมีผลเสีย เช่น เพิ่มการติดเชื้อ เนื้อตาย และที่สำคัญทำให้เสียเวลาที่จะนำส่งผู้ถูกงูกัดไปสถานพยาบาล

3. เคลื่อนไหวร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่ถูกงูกัดให้น้อยที่สุด การเคลื่อนไหวร่างกายมาก ๆ อาจจะทำให้มีการดูดซึมพิษงูจากบริเวณที่ถูกกัดเข้าสู่ ระบบไหลเวียนเลือดมากขึ้น

ผึ้ง ต่อ แตน

กัดต่อย ให้ ใช้ หลอดเล็กๆ แข็งๆ หรือปลายด้ามปากกาลูกลื่นที่ถอดไส้ออกแล้วครอบจุดที่ถูกกัดต่อยและกดให้เหล็กในโผล่ขึ้นมา แล้วจึงใช้วิธีคีบดึงออกอย่าใช้วิธีบีบหรือเค้น เพราะจะทำให้ เนื้อเยื่อบริเวณที่ถูกกัดต่อยบวมได้ ทาแผลด้วยแอมโมเนียจะช่วยลดปวดได้

ตะขาบ แมงป่องกัด

ให้ทาแผลด้วยแอมโมเนีย ถ้ามี อาการปวดมากมี อาการแพ้ เช่น หนังตาบวม หายใจไม่สะดวกควรรีบไปพบแพทย์

1.5 ไฟฟ้าดูด

การปฐมพยาบาลเด็กที่ถูกไฟดูด

หากผู้ใหญ่อยู่ในเหตุการณ์ขณะที่เด็กถูกไฟดูด ควรให้ความช่วยเหลือก่อนดังนี้

1. รีบตัดกระแสไฟ เช่น ดึงปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าที่กำลังใช้อยู่ออก หรือสับสะพานไฟลงทั้งหมด

2. ถ้าหาทางตัดกระแสไฟฟ้าไม่ได้ ใช้วัสดุที่เป็นฉนวนไฟฟ้า เช่น เข็มขัดหนัง ผ้าขาวม้าท่อนไม้ หรือถุงมือยางดึงเกี่ยวสายไฟออกจากตัวเด็ก หรือสอดเข้าไปในตัวเด็กตวัดตัวเด็กออกมาถ้าเด็กติดอยู่กับอุปกรณ์ใช้ไฟฟ้า ผู้ช่วยดึงเด็กออกมาควรยืนอยู่บนฉนวนไฟฟ้า เช่น บนผ้าแห้งหรือแผ่นกระดานแผ่นไม้แห้งๆ และเท้าต้องไม่เปียกน้ำ

การปฐมพยาบาลหลังจากที่ช่วยเด็กได้แล้ว

1. ถ้าเด็กหยุดหายใจ ต้องรีบช่วยหายใจโดยการเป่าปาก ถ้าชีพจรหยุดเต้นต้องรีบปั๊มหัวใจ
2. ถ้ามีบาดแผลไหม้ ปฐมพยาบาลเช่นเดียวกับบาดแผลไฟไหม้
3. รีบนำเด็กส่งโรงพยาบาล

1.6 การพยาบาลผู้ป่วยบาดเจ็บจากไฟไหม้น้ำร้อนลวกการช่วยเหลือเบื้องต้น

ไฟไหม้เสื้อผ้า ใช้น้ำดับไฟ โดยให้เด็กนอนลง หันส่วนที่ติดไฟไว้ด้านบน แล้วใช้น้ำราดลงไป อย่าปล่อยให้เด็กวิ่งหรือนอนกลิ้งกับพื้น เพราะไฟจะลามมากขึ้นไปติดบริเวณอื่น ถ้าไม่มีน้ำให้ใช้เสื้อ หรือผ้าห่มหนา ห่อตัวเด็กแล้วให้นอนกับพื้น ไม่ใช้ผ้าไนล่อนหรือผ้าโปร่งห่อตัวเด็ก ใช้กรรไกรตัดผ้าที่ไหม้ออก แล้วนำส่งโรงพยาบาล

น้ำร้อนลวก หรือน้ำมันร้อนลวก ถ้าถูกเพียงเล็กน้อย ให้ใช้ความเย็นประคบทันทีอย่างน้อย 10-30 นาที เพื่อช่วยบรรเทาอาการปวดและลดความร้อนบริเวณผิวหนัง ถ้าถูกน้ำร้อนเป็นบริเวณกว้างให้ราดบริเวณนั้นด้วยน้ำเย็น ตัดเสื้อผ้าที่ถูกน้ำร้อนลวกออก ถ้ามีตุ่มใสเกิดขึ้น ห้ามเจาะตุ่มใสนั้นแตกเพราะอาจทำให้ติดเชื้อได้ง่าย ถ้าเป็นบริเวณที่เสียดสีกับเสื้อผ้าให้ปิดผ้าก๊อซไว้ ไม่ทายา ครีม โลชั่นหรือขี้ผึ้ง ถ้าผิวหนังถูกของร้อน น้ำมันร้อนลวกเป็นบริเวณกว้าง จะปวดแสบมาก ควรรีบใช้ผ้าสะอาดคลุมผิวหนังบริเวณนั้นแล้วรีบส่งโรงพยาบาล สังเกตอาการ shock

ตารางที่ 3.3 แสดงความลึกของบาดแผล

First degree	Second degree	Third degree
ผิวหนังกำพร้าชั้นต้นๆ (Superficial epidermis) ถูกทำลาย อาการผื่นแดง(Erythema) ปวดแสบปวดร้อน หายภายใน 1- 10 วัน	ผิวชั้นใน (Epidermis) ต่อมเหงื่อ รูขุมขน ถูกทำลาย อาการบวมแดง มีผิวหนังพุพอง (Blister) มีน้ำเหลือง ปวดแสบปวดร้อนมาก หายภายใน 2-6 สัปดาห์	ผิวหนังชั้น Dermis ชั้นใต้ผิวหนัง กล้ามเนื้อ กระดูก ถูกทำลาย อาการ แผลเป็นสีขาว น้ำตาล หรือไหม้ดำ แต่ไม่เจ็บปวด ขาไม่สามารถหายได้เอง

ความกว้างหรือขนาดของแผลไหม้ (Extent of burn)

คำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ผิวกาย (% TBSA : percent of total body surface area) วิธีคำนวณที่นิยมใช้คือ

1. Rule of nine คำนวณโดยแบ่งส่วนของร่างกายออกเป็นส่วนๆ ส่วนละ 9% วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่ายและช่วยให้สามารถประเมินขนาดแผลไหม้ได้อย่างรวดเร็ว นิยมใช้กับแผลไหม้ในผู้ใหญ่ ควรระมัดระวังในการคำนวณในเด็ก เนื่องจากขนาดของศีรษะต่อสัดส่วนของร่างกายจะเปลี่ยนแปลงตามอายุ

ตารางที่ 3.4 ความกว้างหรือขนาดของแผลไหม้ (Extent of burn)

ส่วนของร่างกาย	% TBSA	รวม (%)
ศีรษะ (หน้า, หลัง)	4.5 x 2	9
แขน (หน้า, หลัง)	4.5 x 2 x 2	18
ขา (หน้า, หลัง)	9 x 2 x 2	36
ลำตัวด้านหน้า	18	18
ลำตัวด้านหลัง	18	18
อวัยวะสืบพันธุ์	1	1
รวม		**100**

2. Lund and Browder วิธีนี้จะช่วยให้สามารถคำนวณได้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยมีตารางแบ่งชัดเจนในแต่ละส่วนของร่างกาย และในแต่ละช่วงอายุ แต่ไม่สะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งคิดสัดส่วนพื้นที่ร่างกายตามอายุของเด็ก และมีค่าคงที่ของสัดส่วนพื้นที่ร่างกายดังนี้

1. คอ หรืออวัยวะสืบพันธุ์ คิดเป็น 1%
2. หน้าอกหรือท้อง หรือแผ่นหลัง คิดเป็น 13%
3. ต้นแขนด้านหน้า หรือด้านหลัง คิดเป็น 2%
4. ปลายแขนด้านหน้า หรือด้านหลัง คิดเป็น 1.5%
5. ฝ่ามือด้านหน้า หรือด้านหลัง คิดเป็น 1.25%
6. สะโพกซ้ายหรือขวา คิดเป็น 2.5%
7. เท้าซ้ายหรือขวา คิดเป็น 1.75%

ตารางที่ 3.5 แสดงความกว้างของบาดแผล สำหรับสัดส่วนพื้นที่แปรผันตามอายุของเด็กคือ ศีรษะ (A) ต้นขา (B) และ ปลายขา (C)

Area	แรกเกิด	1 ปี	5 ปี	10 ปี	15 ปี	ผู้ใหญ่

A= 1/2 ของศีรษะ	9 1/2	8 ½	6 1/2	5 1/2	4 1/2	3 1/2
B= 1/2 ของต้นขา	2 1/2	3 ½	4	4 1/2	4 1/2	4 1/2
C= 1/2 ของปลายขา	2 1/2	2 ½	2 1/2	3	3 1/2	3 1/2

3. Hand breath เป็นการประมาณขนาดแผลไหม้ โดยคำนวณจากขนาดฝ่ามือผู้ป่วยโดยนิ้วเรียงชิดกัน เท่ากับ 1% TBSA การคำนวณขนาดของแผลไหม้ จะคิดเฉพาะแผลไหม้ระดับ 2 และระดับ 3 เท่านั้น

4. อายุ (Age) พบว่าแผลไหม้ที่เกิดในผู้สูงอายุหรือเด็กเล็กมาก อัตราการตายจะสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ < 2 ปีและ > 60 ปี ในภาวะตรงข้ามช่วงอายุที่ได้ผลดีจากการรักษาและมีอัตราการตายน้อย จะอยู่ระหว่าง 5-35 ปี

5. ส่วนของร่างกายที่ถูกไหม้ (Part of body burn) ความรุนแรงจะแตกต่างกันตามส่วนที่ถูกไหม้เช่น บริเวณใบหน้า คอ นอกจากจะเสี่ยงต่อ smoke inhalation injury แล้ว การป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่อส่วนต่างๆก็ยากขึ้น บริเวณ perineum เสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่าส่วนอื่นๆ บริเวณมือและเท้า มีโอกาสสูญเสียนิ้วมือ นิ้วเท้า หรือหายแล้วมีความพิการสูง

6. บาดเจ็บร่วม (Concurrent injury) ในกรณีที่มีการบาดเจ็บจากการหัก ข้อเคลื่อน เนื่องจากตกจากที่สูง หรือมีการสูดควันเข้าไปจำนวนมาก ทำให้ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

7. ความเจ็บป่วยเดิม (Past medical history) เช่น เบาหวาน โรคไต โรคปอด โรคตับ เป็นต้น ทำให้อาการรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้ผลการรักษาแตกต่างกันออกไป

8. ประเภทของแผลไหม้ (Type of burn) เช่น แผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก แผลส่วนใหญ่จะไม่ลึก ต่างกับไฟฟ้าแรงสูงบาดแผลมักจะลึกและมีการทำลายของเนื้อเยื่อมาก

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล

1. เสี่ยงต่อภาวะเนื้อเยื่อขาดออกซิเจน เนื่องจากมีการบวมของทางเดินหายใจ

2. เสี่ยงต่อภาวะการไหลเวียนล้มเหลวและเสียสมดุลของอิเล็คโตรลัยท์ จากการที่มีการเคลื่อนของสารน้ำออกนอกหลอดเลือด

3. เสี่ยงต่อภาวการณ์ทำงานของไตบกพร่อง จากการสูญเสียสารน้ำอย่างรวดเร็ว

4. เสี่ยงต่อโภชนาการบกพร่อง เนื่องจากมีการเผาผลาญเพิ่มขึ้นและได้รับน้อยกว่าที่ร่างกายต้องการ

5. เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เนื่องจากผิวหนังถูกทำลายและภูมิคุ้มกันลดต่ำลง

6. สูญเสียภาพลักษณ์ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

1.7 การพยาบาลเด็กที่ได้รับอันตรายจากการพลัดตกหกล้มตกจากที่สูง

แผลฟกช้ำ ลักษณะผิวหนังไม่ฉีกขาด มีบวมกดเจ็บ แดง หรือเขียวคล้ำ ระบม ควรให้การช่วยเหลือ คือ ยกอวัยวะส่วนนั้นให้สูงกว่าลำตัวลดอาการบวม ใช้ความเย็นประคบประมาณ 30 นาที จะทำให้หลอดเลือดหดตัว ช่วยห้ามเลือดที่ออกจากผิวหนัง ทำให้อาการบวมลดลง ลดอาการปวด หลังจากนั้น 1 วัน ให้ใช้ความร้อนประคบเพื่อกระตุ้นการไหลเวียนเลือดบริเวณนั้น ลดอาการบวม ความเจ็บปวด อาการเขียวคล้ำ

แผลถลอก เกิดจากถูกของแข็งครูดอย่างแรง ถูกขีดข่วน มีเลือดซึมออกมา ส่วนใหญ่แผลจะไม่สะอาดอาจมีเศษหิน ดิน หรือทรายบริเวณแผล เกิดการอักเสบและติดเชื้อได้ง่าย ควรให้การช่วยเหลือ คือ ล้างแผลให้สะอาดด้วยน้ำกับสบู่ ซับแผลให้แห้งด้วยผ้าสะอาด ถ้ามีเลือดไหลให้กดบริเวณบาดแผลด้วยผ้าที่สะอาด ทำความสะอาดรอบแผลด้วย alcohol 70% อาจทาแผลด้วย betadine จะช่วยทำให้แผลหายเร็วขึ้น ไม่ต้องปิดแผล

แผลตัด เกิดจากถูกของมีคมบาด ลักษณะขอบของบาดแผลเรียบ ไม่ค่อยเป็นหนอง เพราะเลือดออกมาชะล้างสิ่งสกปรก แต่อาจเสียเลือดได้ เช่น มีดบาด กระจกบาด

แผลถูกแทง ตำ ลักษณะบาดแผลเล็กแต่ลึก จากการถูกของแข็งที่แหลมคมแทงหรือตำ เช่น เหยียบตะปู เหยียบไม้เสียบลูกชิ้น ควรให้การช่วยเหลือ คือ ถ้าแผลยาวมากกว่า 1 เซนติเมตร ควรส่งโรงพยาบาลเพื่อเย็บแผล เพื่อให้แผลติดเร็วและแผลเป็นมีขนาดเล็กดูไม่น่าเกลียด

ข้อเคล็ด ข้อเท้าแพลง เป็นการบาดเจ็บที่เนื้อเยื่อและเอ็นที่หุ้มกระดูก เกิดจากการเคลื่อนไหวมากกว่าปกติ ทำให้ปวดและบวม ผิวหนังมีสีแดงคล้ำ ควรให้การช่วยเหลือ คือ ให้พักข้อนั้น พันผ้าเพื่องดการเคลื่อนไหว ประคบความเย็นเป็นเวลาประมาณ 30นาที เพื่อลดการบวม หลังจากนั้น 1 วัน จึงประคบด้วยความร้อน

ข้อเคลื่อน ข้อหลุด ควรให้การช่วยเหลือ คือ ประคบด้วยความเย็นเพื่อลดการปวดและบวม งดใช้ข้อนั้น ให้พัก ใช้ผ้าพันให้อยู่นิ่งหรือเข้าเฝือกชั่วคราว นำส่งโรงพยาบาล ไม่ดึงข้อที่หลุดหรือเคลื่อนให้เข้าที่ ควรทำโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

กระดูกหัก ส่วนของกระดูกแตก ขาดออกจากกัน เลือด ควรให้การช่วยเหลือ คือ ให้กระดูกชิ้นที่หักอยู่นิ่งๆ ไม่เคลื่อนไหว โดยการเข้าเฝือกชั่วคราว เพื่อยึดกระดูกให้อยู่นิ่ง แต่อย่ารัดแน่นจนเกินไป ไม่ดึงกระดูกให้เข้าที่เอง ถ้ามีบาดแผล ปิดบาดแผลด้วยผ้าสะอาด

การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสารพิษ

สารพิษ หมายถึง สารที่เข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย การที่ร่างกายได้รับอันตรายจากสารพิษเข้าสู่ร่างกาย เรียกว่า การได้รับสารพิษหรือการเกิดพิษ (Poisoning)

หลักการรักษาเมื่อเด็กได้รับสารพิษ

เอาสารพิษออกจากร่างกายให้มากที่สุด และรวดเร็วที่สุดเพื่อทำให้มีการตกค้างของสารพิษในร่างกายน้อยที่สุด เด็กจะมีอันตรายน้อยที่สุดหรือปลอดภัย มีหลายวิธี ได้แก่

1. ทำให้อาเจียน เป็นวิธีที่ดีที่สุด คือ การล้วง
2. ห้ามทำให้เด็กอาเจียนเมื่อ หมดสติ
3. การล้างท้อง (gastric lavage)
4. การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ หรือให้ยาที่ทำให้ปัสสาวะเป็นด่าง
5. การเปลี่ยนถ่ายเลือด

ป้องกันการดูดซึมสารพิษเข้าสู่ร่างกายการรับประทานสารพิษพวกกรด หรือด่างเข้าไปต้องทำให้เจือจาง หรือเคลือบกระเพาะเพื่อไม่ให้ทำอันตรายกับผนังกระเพาะ ถ้าเด็กรับประทานสารพิษที่มีฤทธิ์เป็นกรดให้ดื่มนมมากๆ เพื่อลดการระคายเคือง ถ้าเด็กรับประทานสารพิษที่มีฤทธิ์เป็นด่างให้ดื่มน้ำผลไม้ เช่น น้ำส้ม หรือน้ำผสมน้ำส้มสายชู แล้วจึงให้ดื่ม นม ไข่ขาว หรือกล้วยสุก เพื่อเคลือบกระเพาะอาหาร ลดอันตรายของสารพิษ โดยการให้ยาแก้พิษ (antidotes)

2.1 สารพิษกลุ่มสารตะกั่ว

สารพิษกลุ่มสารตะกั่ว หมายถึง สารเคมีที่มีส่วนผสมของสารตะกั่ว เช่น น้ำมันเบนซิน สีทาบ้าน สีทาของเล่น สีย้อมผ้า น้ำยาเคลือบเงา ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์

การรับประทานอาหารหรือน้ำที่ปนเปื้อนสารตะกั่วจากการใช้ภาชนะใส่อาหาร น้ำ ทำจากพลาสติกที่ไม่มีคุณภาพ การหายใจเอาสารตะกั่วเข้าไป เช่น ตะกั่วจากควันไอเสียรถยนต์ การดูดซึมเข้าสู่ผิวหนัง โดยการสัมผัสวัตถุสิ่งของที่ปนเปื้อนสารตะกั่ว เช่น สัมผัสเสื้อผ้าผู้ที่ทำงานเป็นช่างสี หรือช่างแบตเตอรี่

สารตะกั่วมีผลต่อร่างกาย

1. ระบบโลหิต
2. ระบบประสาท
3. ไต
4. ระบบทางเดินอาหาร

5. หัวใจ

6. ระบบสืบพันธุ์

7. ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ

อาการและอาการแสดง

1. ระดับสารตะกั่วในเลือดมากกว่า 10ไมโครกรัมเดซิลิตรจะทำให้การพัฒนาของสมองช้าลง รวมทั้งการสร้างฮีมและเม็ดเลือดแดงลดลง

2. ระดับสารตะกั่วในเลือดมากกว่า 40 ไมโครกรัม/เดซิลิตรจะทำให้ซีด เด็กจะมีอาการปวดท้องรุนแรง

3. ระดับสารตะกั่วในเลือดมากกว่า 100 ไมโครกรัม/เดซิลิตรทำให้เด็กเกิดอาการทางสมอง เช่น ชัก ปัญญาอ่อน อัมพาต หมดสติและเสียชีวิตได้

อาการและอาการแสดงของการเกิดพิษสารตะกั่วมี 2 ลักษณะคือ

1. อาการพิษเฉียบพลัน เด็กจะมีอาการเบื่ออาหาร ท้องผูก ปวดท้อง อาเจียน อ่อนเพลีย ไม่มีแรง พฤติกรรมเปลี่ยน เดินเซ ชัก และหมดสติ จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับสารตะกั่วครั้งละมากๆ ครั้งเดียว หรือได้รับครั้งละน้อยๆ จนถึงระดับทำลายสมอง

2. อาการพิษเรื้อรัง เด็กจะมีอาการซีด อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ข้อมือข้อเท้าตก พัฒนาการถดถอย การเรียนด้อยลง พูดไม่ชัด ถ้าเป็นนานจะมีอาการปัญญาอ่อน ชัก เบื่ออาหาร ตามมาด้วยอาการอาเจียน ปวดท้อง อาการเหล่านี้จะเกิด 4-6 สัปดาห์ก่อนมีอาการชัก

การรักษา

ให้รับประทานยาระบายและสวนอุจจาระถ้าพบสารตะกั่วในลำไส้ ถ้าพบสารตะกั่วในกระเพาะอาหารควรล้างกระเพาะอาหาร

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล

1. เกิดภาวะซีด เนื่องจากมีระดับสารตะกั่วในเลือดมากกว่า 40 ไมโครกรัม/เดซิลิตร
2. เสี่ยงต่อการเกิด/เกิดอันตรายต่อสมอง เนื่องจากได้รับสารตะกั่วเกิดขนาด
3. บิดามารดาขาดความรู้ในการป้องกันเด็กจากการได้รับสารตะกั่ว

2.2 สารพิษกลุ่มสารกัดกร่อน

สารพิษกลุ่มสารกัดกร่อน หมายถึง สารที่มีฤทธิ์เป็นด่างหรือกรดเข้มข้น เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาซักผ้าขาว

อาการและอาการแสดง

การรับประทานจะทำให้เกิดอาการปวดแสบปวดร้อนในปาก น้ำลายไหลยืด อาจพบแผลในช่องปาก กลืนลำบาก อาเจียนเป็นเลือดเนื่องจากหลอดอาหารทะลุ หายใจลำบาก เนื่องจากการบวมของกล่องเสียง ถ้าหกราดผิวหนังจะทำให้ผิวหนังปวดแสบปวดร้อนมาก ผิวหนังแดง พอง ลอก หลุดเป็นแผล

การรักษา

1. ถ้าได้รับโดยการรับประทานเข้าไป ห้ามทำให้อาเจียนหรือกระตุ้นให้อาเจียน เพราะจะทำให้สารกัดกร่อนที่ออกมาทำลายเยื่อบุทางเดินอาหารอีกครั้ง ถ้าหกราดผิวหนังให้รีบล้างด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง
2. ถ้าผู้ป่วยรู้สึกตัวดีควรทำให้สารกัดกร่อนเจือจางโดยการดื่มน้ำหรือนมประมาณ 1 แก้ว
3. ในรายที่รับประทานกรดแรงๆ ให้ MOM หรือยาลดกรด
4. ให้ยาแก้ปวดตามความจำเป็น
5. กรณีที่เนื้อเยื่อเป็นตุ่มพอง มีแผลตื้นๆ ให้ยา prednisolone 2 mg/kg/day นาน 3 สัปดาห์
6. ถ้ามีอาการหายใจลำบากจะต้องช่วยหายใจ และให้ออกซิเจน อาจพิจารณาเจาะคอ
7. ใส่ NG-tube เพื่อป้องกันการตีบแคบของหลอดอาหาร
8. ถ้าเริ่มกลืนได้ดีให้รับประทานนมหรืออาหารเหลวเพื่อเป็นการขยายหลอดอาหาร
9. ให้ยา cimetidine และ MOM เพื่อป้องกันหลอดอาหารอักเสบที่เกิดจากการไหลย้อน (reflux esophagitis)

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล

1. เนื้อเยื่อถูกทำลาย เนื่องจากได้รับสารกัดกร่อน
2. บิดามารดาขาดความรู้ในการป้องกันเด็กจากการได้รับสารกัดกร่อน

2.3 สารพิษกลุ่มทำความสะอาดเสื้อผ้าและร่างกาย

สารพิษกลุ่มทำความสะอาดเสื้อผ้าและร่างกาย หมายถึง สารพิษที่เกิดจากน้ำยาหรือสารเคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดเสื้อผ้า ทำความสะอาดร่างกาย

อาการและอาการแสดง

ผงซักฟอก เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้องและท้องเสีย อาจมีชักร่วมด้วย

สบู่ เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้องและท้องเสีย อาจมีชัก ถ้าเข้าตาอาจทำให้มีอาการแสบตา

น้ำยาซักแห้ง เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้เกิดหัวใจเต้นมากกว่าปกติ มีพิษต่อตับ ไต

การรักษา

1. ถ้ารับประทานน้ำยาซักแห้ง ต้องรีบทำให้อาเจียน เพื่อลดการดูดซึมสารพิษในกระเพาะอาหารและลำไส้ และรีบนำส่งโรงพยาบาลเพื่อล้างกระเพาะอาหาร
2. ถ้ารับประทานผงซักฟอกและสบู่ ไม่จำเป็นต้องรีบทำให้อาเจียน
3. ถ้ากระเด็นเข้าตาต้องล้างด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล

เสี่ยงต่อภาวะ/เกิดภาวะขาดสารน้ำและอิเลคโตรไลท์เนื่องจากอาเจียน ถ่ายเหลว

2.4 สารพิษกลุ่มไฮโดรคาร์บอน

สารพิษกลุ่มไฮโดรคาร์บอน หมายถึง การได้รับสารพิษจากสารเคมีประเภทน้ำมัน เช่น น้ำมันก๊าด น้ำมันเบนซิน หรือน้ำมันจุดบุหรี่

อาการและอาการแสดง

การรับประทานน้ำมันจะทำให้เกิดอาการเจ็บๆ แสบบริเวณคอ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน มีเสียงในหู อาจมีท้องเสีย มีอาการหายใจเร็ว เหนื่อยหอบ ถ้าสูดดมจะทำให้เกิดอาการเคลิ้มเป็นสุข ต่อมาจะอ่อนเพลีย ไม่มีแรง วิงเวียน กระสับกระส่าย หงุดหงิด ถ้าน้ำมันหกราดผิวหนังจะมีอาการเจ็บแสบผิวหนัง

การรักษา

1. การรักษาเบื้องต้น ถ้ารับประทานเข้าไป ห้ามทำให้อาเจียน ห้ามล้างกระเพาะอาหาร เพราะจะทำให้สำลักเข้าปอดได้ง่าย ถ้าหกราดผิวหนัง ล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ ครั้ง
2. ให้รับประทานถ่านบริสุทธิ์ เพื่อจับน้ำมันก๊าด
3. ให้ออกซิเจนถ้ามีอาการเหนื่อยหอบ หายใจลำบาก
4. ถ้ามีอาการเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีอาการ การรักษาที่ดีที่สุดคือ การสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล

เนื้อเยื่อของร่างกายมีภาวะพร่องออกซิเจน เนื่องจากสูดสำลักสารไฮโดรคาร์บอน

2.5 สารพิษกลุ่มยาฆ่าแมลง

สารพิษกลุ่มยาฆ่าแมลงหมายถึง การได้รับสารพิษจากสารเคมีที่ใช้ในบ้าน ซึ่งเป็นสารเคมีอีกชนิด ที่ใช้มาก เช่น ยาฆ่าแมลง ฆ่ามด ฆ่าปลวก

อาการและอาการแสดง

ยาฆ่าแมลงที่มี organophosphate เป็นส่วนประกอบ เมื่อรับประทานเข้าไปในร่างกาย ทำให้เกิดอาการภายในนาทีหรือ 12-24 ชม. หลังรับประทาน อาการและอาการแสดงแบ่งออกเป็น

Muscarinic receptor จะมีอาการน้ำลายไหลน้ำตาไหล เหงื่อออกมาก ปัสสาวะราด ท้องเสีย ปวดท้องรุนแรง คลื่นไส้อาเจียน หลอดลมตีบ ฟังปอดได้เสียง wheezing ความดันโลหิตต่ำลง ม่านตาหดเล็ก

Nicotinic receptor จะมีกล้ามเนื้ออ่อนแรง โดยเฉพาะกล้ามเนื้อช่วยในหายใจ ทำให้มีอาการหายใจลำบาก กล้ามเนื้อกระตุก หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง

ระบบประสาท จะมีอาการตื่นเต้น นอนไม่หลับ กระวนกระวาย สับสน

การรักษา

การรักษาเบื้องต้น ถ้าได้รับประทานเข้าไปรีบทำให้อาเจียน หรือล้างท้องด้วยน้ำ หรือน้ำเกลือปกติ อาจเติม 5% $NaHCO_3$เพื่อให้เป็นด่าง แล้วให้ถ่านบริสุทธิ์และยาระบาย คือ $MgSO_4$ เพื่อเร่งการขับสารพิษที่ยังค้างในกระเพาะอาหารและลำไส้ ถ้าหกราดผิวหนัง เสื้อผ้า ให้รีบถอดออกและล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ ครั้งให้ยาแก้สารพิษ คือ Atropine sulfate Pralidoxime (2-PAM หรือ protopam) ออกฤทธิ์ที่ประสาทส่วนปลาย การให้ยานี้เร็วที่สุดจะช่วยแก้พิษได้รวดเร็ว ทำให้กล้ามเนื้อมีแรงขึ้น โดยเฉพาะกล้ามเนื้อที่ช่วยในการหายใจ ถ้าเด็กมีอาการรุนแรงมากอาจให้ 2-PAM ร่วมกับ Atropine

2.6 สารพิษกลุ่มยารักษาโรค

สารพิษกลุ่มยารักษาโรค หมายถึง การได้รับสารพิษจากกลุ่มยารักษาโรคที่ใช้ในเด็ก ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้ ถ้าได้รับยาเกินขนาด เช่น aspirin, paracetamol, antihistamine, barbiturate

อาการและอาการแสดง

ยา paracetamol เมื่อได้รับเกินขนาดใน 24 ชม.แรกจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร เหงื่อออกมาก ซีด อ่อนเพลีย ต่อมาวันที่ 2-3 จะมีอาการทางตับ เจ็บชายโครงขวา หลังจากนั้น 1 สัปดาห์จะมีอาการตัวเหลือง ตาเหลือง มีอาการของภาวะตับวาย ทำให้เสียชีวิตได้

ยา aspirin เมื่อได้รับเกินขนาด จะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน กระหายน้ำ หายใจเร็ว มีภาวะเลือดออกง่าย น้ำตาลในเลือดต่ำ ปัสสาวะออกน้อย มีภาวะโซเดียมและโปตัสเซียมต่ำ

การรักษา

1. เด็กที่ได้รับยา paracetamol ให้การรักษาคือ

1.1 กระตุ้นให้อาเจียน หรือล้างท้องเพื่อลดปริมาณยาในกระเพาะอาหาร

1.2 ให้ยาแก้พิษ คือ Acetylcysteine ควรให้ยาก่อนให้ถ่านบริสุทธิ์ เพราะถ่านบริสุทธิ์จะทำให้ฤทธิ์ของ Acetylcysteineลดลง ถ้าใช้รับประทานควรผสมน้ำผลไม้ หรือน้ำหวานเพราะกลิ่นไม่ดี

2. เด็กที่ได้รับยา aspirin ให้การรักษาคือ

2.1 รีบทำให้อาเจียน หรือล้างท้องเพื่อลดปริมาณยาในกระเพาะอาหาร

2.2 ให้ถ่านบริสุทธิ์เพื่อลดการดูดซึมของยา

2.3 ให้วิตามิน K ในรายที่มาภาวะเลือดออกง่าย

2.4 ทำให้ปัสสาวะเป็นด่างโดยการให้ $NaHCO_3$ 2-3 mEq/kg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำทุก 4-6 ชม. จะช่วยการขับ salicylate ออกทางปัสสาวะมากขึ้น

2.5 ในรายที่รุนแรงอาจต้องเปลี่ยนถ่ายเลือดหรือ dialysis

การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับสิ่งแปลกปลอม

สิ่งแปลกปลอมที่ติดคอ เช่น ก้างปลา กระดูกไก่ สตางค์ ถ้าเข้าหลอดลมอาจทำให้ทางเดินหายใจอุดตัน และตายได้กรณีติดคอ จะมีอาการเจ็บเวลากลืน หรือเจ็บคอมากเวลากลืน

กรณีเข้าหลอดลม ผู้ป่วยจะมีอาการสำลักอย่างรุนแรงไอ หายใจลำบาก หายใจมีเสียงดัง ถ้ามีการอุดตันมาก จะพบอาการตัวเขียว ปลายมือปลายเท้าเขียวร่วมด้วย

การปฐมพยาบาล

กรณีผู้สูดสำลักเป็นเด็กเล็ก ให้จับเด็กห้อยศีรษะและตบบริเวณกลางหลัง ช่วยเอาสิ่งแปลกปลอมออก

ในกรณีถ้าเป็นเด็กโต ให้จับนอนคว่ำพาดบนตักผู้ใหญ่ โดยให้ศีรษะของเด็กห้อยต่ำกว่าลำตัว แล้วตบบริเวณกลางหลัง หลังจากเอาสิ่งแปลกปลอมออก ให้นำส่งโรงพยาบาล และคอยสังเกตอาการอย่างใกล้ชิดขณะนำส่ง

บทสรุป

การพยาบาลเด็กที่มีที่ได้รับอุบัติเหตุ เป็นการพยาบาลเฉพาะทาง ที่มุ่งการดูแลโดยใช้กระบวนการพยาบาลที่ป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายแก่เด็ก และให้ความรู้แก่ครอบครัวผู้ดูแล ที่

ส่งเสริมพัฒนาการและการเจริญเติบโตตามวัยอันมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ลดอันตรายได้รับอุบัติเหตุและสามารถลดอัตราการตายจากที่ได้รับอุบัติเหตุได้

คำถามทบทวน

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. เด็กอายุ 3 ปี โดนน้ำร้อนลวกบริเวณอก และแขน 2 ข้าง ลักษณะเป็นแผลพุพอง มีน้ำเหลืองซึม จงประเมินความรุนแรงของบาดแผล

2. เด็กอายุ 4 ปี จมน้ำ ตัวเย็น เรียกไม่รู้สึกตัว การพยาบาลอันดับแรก เพราะอะไร

3. เด็กถูกงูเห่ากัด กล้ามเนื้อหัวใจวาย มีปัญหาระบบใด ต้องให้การพยาบาลอย่างไร

4. เด็กอายุ 5 ปี ล้มแขนข้างซ้ายหักต้องใส่เฝือก การพยาบาลที่ควรให้แก่ผู้ป่วยเด็กรายนี้ก่อนการใส่เฝือก คืออะไร เพราะอะไร

5. เด็กอายุ 7 ปี ดื่มน้ำยาล้างห้องน้ำ การพยาบาลอันดับแรกคืออะไร เพราะอะไร

6. ทารก อายุ 11 เดือน มาโรงพยาบาลด้วยอาการ หายใจเหนื่อยหอบ กระสับกระส่าย หายใจมีเสียงดัง มารดาให้ประวัติว่าพบบุตรปากเขียวโดยบริเวณใกล้ตัวเด็กมีลูกปัดกระจัดกระจายที่บริเวณพื้น การดูแลเพื่อช่วยชีวิตเด็กรายนี้ เป็นอันดับแรกคืออะไร เพราะอะไร

7. เด็กอายุ 9 ปี โดนเศษหินกระเด็นเข้าตา เจ็บปวดมาก ควรให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างไร

8. เด็กได้รับอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ล้ม ชนกันล้มลง ศีรษะกระแทกพื้น ผู้ป่วยพูดคุยสับสนเป็นบางครั้ง หายใจผิดปกติ มีอาการเจ็บหน้าอก มีแผลถลอกที่ขา มีเลือดซึมออกจากแผล บริเวณหน้าแข้งบวม พยาธิสภาพที่**สำคัญที่สุด**คืออะไร และการพยาบาลอันดับแรกคืออะไร เพราะอะไร

9. วัยรุ่น สำลักเม็ดข้าวโพดเข้าสู่หลอดลม มีอาการหายใจหอบเหนื่อย หอบ เขียว ท่านจะให้การช่วยเหลืออย่างไร

10. เด็กที่ได้รับสารพิษประเภทยาฆ่าแมลง Nicotinic Receptor ต้องให้การพยาบาลอย่างไรเป็นอันดับแรก เพราะอะไร

เอกสารอ้างอิง

นิตยา ไทยาภิรมย์ และพิมพ์พาภรณ์ กลั่นกลิ่น. (2554). **การสร้างเสริมสุขภาพเด็กเล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : บริษัท ครอง ช่างพริ้นติ้ง จำกัด.

พรทิพย์ ศิริบูรณ์พิพัฒนาและคณะ. (2558). **การพยาบาลเด็ก เล่ม 1.** พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : บริษัท ธนาเพรสจำกัด.